

Seletuskiri laskmistega seotud ohutuseeskirjade juurde

Sissejuhatus

1. Laskmistega seotud ohutuseeskirjade (OE) ajakohastamise eesmärk on rakendada laskeväljaõppega seotud õpituvastusi^{1,2} ja viia ohutusnõuded kooskõlla uuendatud harjutusväljade kasutuseeskirjade ja laskevahendite kasutamise eeskirjaga³ ning väljaõppeehitistele esitatavate tehniliste nõuetega (Tehn)⁴.
2. OE-d on täitmiseks Kaitseväes ja Kaitseliidus. Kaitsevägi ja Kaitseliit ei tähenda kitsamalt OE-de kontekstis Kaitseväe või Kaitseliidu territooriumi, vaid organisatsiooni ja nende ülesannete täitmist laiemalt, nt välislahingus olles, õppustel või sõjaväelistel operatsioonidel jne.

I Relvakäsitsemise ja laskeharjutuse läbiviimise ohutuseeskiri OE 2.1

3. OE-s ühtlustati relvavalmidusastmeid (vt p 7.7) R-20 laskepäevikuga (vt laskepäevikut, lk 6). Valmidusastmete loetelust jäeti välja termin tõrge, sest see ei ole seotud relva valmidusastmega. Tõrke kõrvaldamist harjutakse sõduri baaskursusel⁵.
4. OE-sse lisati varasemalt sealt puudunud terminid: defektiga lahingumoon (vt p 7.1), hoiukoht (vt p 7.2), telemeditsiin (vt p 7.9). Täpsustati terminit *UXO - unexploded ordnance* (vt p 7.5).
5. OE-sse koondati kõik käsitulirelvade laskeharjutusega seotud käsklused (vt p 7.8).
6. Kui varasemalt võis laskeharjutusi sooritada ainult kasutuseeskirjaga lasketiirudes ja harjutusväljadel siis uue korra kohaselt võib laskeharjutusi korraldada ka väljaspool lasketiire, harjutusvälju (vt p 10). Selleks peab läbiviija järgima ohutus- ja keskkonnakaitse nõudeid, küsima maaomanikult (nt kohalikult omavalitsuselt) eelnevalt kirjaliku nõusoleku, teavitama elanikkonda ja ametivõime ning tõkestama kõrvaliste isikute juurdepääsu laskepaigale. Vastav säte võimaldab üksus(t)el näiteks üldise või kõrgendatud kaitsevalmiduse⁶ raames, läbi viia laskeharjutuse laskepaigas, mis ei ole kohandatud laskmisteks (nt liivakarjääris jne). Ohutuse tagamiseks paigaldatakse hoiatussildid ja pannakse välja ajutised tõkestajad. Sarnast korda võib rakendada ka teiste väljaõppeürituste korraldamisel.
7. Mitme (all)üksusega samaaegsete laskeharjutuste läbiviimise olukorras, kus kõikide tegevuste samaaegne koordineerimine vajab täiendavat juhtimist, võib struktuuriüksuse ülem määrata üldläbiviija (vt p 11). Säte võimaldab lahinglaskeharjutusi läbi viia sarnaselt reaalse lahingu olukorrale, kus samaaegselt võivad hajutatud maastikupunktides toimuda tulekontaktid. Lahinglaskeharjutuse juhtimis- ja koostööahelast ning sidepidamisest ülevaate andmiseks korraldajatele võib läbiviija koostada skeemi (vt skeem 1). Skeem on töödokument.
8. Uue korra (vt p 23) kohaselt võib relva jätta lühikeseks ajaks teise relva kasutamiseõigust omava isiku vahetu valve alla, teatades talle relva valve alla jätmise

¹ Õppuse LFX Tornado kokkuvõte. 10.06.2020 (siseveeb). Õppus „Kevadtorm 2020 LFX“ kokkuvõte. 18.06.2020 (siseveeb).

² Nt õpikogemused, jt õpituvastused (siseveeb)

³ Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse (RKIK) direktori 09.03.2022 käskkiri nr 9 „Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse harjutusväljade portfelli eeskirjad“

⁴ [RKIK-i direktori 29.03.2022 käskkiri nr 16 „Väljaõppeehitistele esitatavad tehnilised nõuded“](#)

⁵ KVJ 10.06.2019 käskkiri nr 142 „Sõduri baaskursuse õppekava“ lisa 4 alalisa 2 õppeaine „Tulejõud“ ainekavad „Automaatrelva ja laskeharjutused (baasõpe), lk 24; Lisa 1 „Hindamismeetodipõhised hindamiskriteeriumid“ Relva ohutu käsitsemine (test 1), lk 27-28.(siseveeb)

⁶ [Riigikaitse seadus § 12.](#)

põhjuse, kui pikaks ajaks relv valve alla jäetakse ja milline on relva seisukord (nt kas relv on tühjaks laetud või ohutu). Sellega võimaldatakse relva kandval isikul, näiteks õppusel isikliku hügieeni jms tegevuse ajaks, relva kaasteenija valve alla jätta.

9. Selleks, et laskmistega seotud ohutusnõuded oleks ühest kohast leitavad, lisati OE-sse (vt p 27-34 ja p 68-70) käsitulirelvade ja lahinglaskeharjutuse ohutuseeskirja sätteid, mis tähendab seda, et eraldiseisvaid ohutuseeskirju tulevikus ei ole ette nähtud.

Uue korra kohaselt peavad kõik allüksuste ülemad osa võtma lahinglaskeharjutuse ohutusjuhendamise ja kuivtreeningust (vt p 68).

Maa-alarekkes⁷ osaletakse ainult lähtuvalt taktikalisest olukorrast ja eelseisva sõjalise operatsiooni liigist (vt p 70). See tähendab seda, et näiteks kaitsva tegevuse puhul on maa-alareke vältimatu aga peale tungiva tegevuse juures, kus tegutsetakse tundmatul maastikul, ei ole maa-alareke mõeldav.

10. Meditsiinitoetuse tasemeid jääb endiselt neli (vt tabel 1). Meditsiinitoetuse tase 1 peab olema tagatud kõikidel laskeharjutustel. Uuenduse kohaselt võib lahinglaskeharjutuse läbiviija koostatud riskianalüüsi⁸ alusel struktuuriüksuse arst/vastav arst tabelis 1 kehtestatud meditsiinitoetuse taset muuta⁹. Näiteks arst, võttes arvesse p 35.1 kuni 35.5 mõõdikuid, võib lahinglaskeharjutuse meditsiinitoetuse eest vastutavaks määrata parameedik (tase 3), mis uuenduse kohaselt eeldab MEDEVAC-i võimekust ja lisaks võib parameedik vajadusel lahingkannatanule esmaabi osutamisel telemeditsiini vahendusel arsti abi kasutada. Telemeditsiin võimaldab arstil ise kohal olemata distantsilt patsiendi elulisi näitajaid jälgida ja parameedikule või öele vajalikke ravikorraldusi anda. Tase 4 puhul, nt Kaitseväge või rahvusvahelise õppuse lahinglaskeharjutusel, peab sündmuskohal olema alati öde, kes samuti võib lahingkannatanule esmaabi osutamisel telemeditsiini vahendusel arsti abi kasutada. Tase 4 puhul võib sündmuskohal olla ka arst.

Meditsiinitoetuse tasemeid võib rakendada ka teistel väljaõppeüritustel.

11. Laskmisel pimedas või piiratud nähtavusega ei pea uue korra kohaselt kasutama laskesektori vasaku ja parema ääre (edaspidi laskesektori piirajate) märgistamiseks erinevate värvidega valgustusvahendeid (vt p 40) sest need ei ole näiteks öövaatlusseadmetega eristatavad. Valgustusvahenditega (nt taskulampide või valgustuspulkadega) peab märgistama:

11.1. laskesektori parema ja vasaku ääre, vähemalt kahe valgustusvahendiga, mis on asetatud vertikaalselt üksteise kohale;

11.2. meditsiinipunkti, läbiviija, korraldajad, toetajad, osalejad ja sõidukid.

12. Kui öisel või pimedal ajal kõik osalejad ja kontrollijad on varustatud öövaatlusseadmetega, siis uue korra kohaselt tuleb laskesektori piirajad märgistada IR (ingl *infrared*) ehk infrapuna valguspulkadega (vt p 43).

13. Üksusele väljastatud lahingumoon, sh laskemoona tuleb uue korra kohaselt käidelda üksuse püsitoimingu (PüTo) alusel selleks, et protseduurid oleksid sarnased sõjaaja toimingutega (vt p 47). PüTo puudumisel peab selle korra sätestama või järgima lahingumoonu käitlemise korda¹⁰. Samas jäetakse endiselt võimalus luua maastikul lahingumoonapunkt, juhul kui lahingumoonu ei ole otstarbekas osalejatele enne väljaõpet välja jagada (vt p 47.1).

14. Punkt 49 kohaselt tuleb defektiga lahingumoon tagastada või demineerida järgmiselt¹¹:

14.1. alla 20 mm lahingumoon tagastatakse kohta, kust see väljastati;

⁷ KVA juhtivterminoloogi pakutud uus termin vana termini maastikuluure asemel.

⁸ „Tegevuse riskianalüüs“ (siseveeb)

⁹ „Meditsiinilise teenindamise parendamine“ 25.05.2021(siseveeb)

¹⁰ KVJ 03.11.2020 käskkiri nr 236 „Lahingumoonu käitlemise kord“ (dokumendihaldussüsteem)

¹¹ P. H., K. S. 11.11.2021 (Outlook)

- 14.2. üle 20 mm lahingumoon demineeritakse.
15. OE-sse lisati sätteid, kus laskeharjutuse läbiviija annab loa tulekustutustöödeks (vt p 54.3.5), välja arvatud UXO-alal ning lubab minna UXO-alale, juhul kui ala on kontrollitud asjakohase väljaõppe saanud spetsialist (vt p 54.3.6). Sätetega ühtlustatakse OE 2.1 ja harjutusväljade kasutuseeskirja nõudeid.
16. Laskeharjutust korraldavasse koosseisu lisati ohutuse eest vastutav isik (vt p 57), kes aitab läbiviijal korraldada ohutult laskeharjutust. Nimetatud isiku lisamine võimaldab läbiviijal senisest rohkem keskenduda laskmise juhtimisele.
17. Laskeharjutust korraldavast koosseisust jäeti välja:
- 17.1. drilli eest vastutav isik, sest seda rolli täidab uue korra kohaselt nii pataljonis, kompanii, rühmas, jaos või nendega võrdsustatud allüksustes tulepositsiooni kontrollija. Laskeharjutuse keerukusest lähtuvalt (nt erinevate relvasüsteemide kaasamisel) võib läbiviija määrata tulepositsiooni kontrollijale lisaks veel tulekontrollija(d).
- 17.2. hindaja, sest seda rolli võib lisaks määratud ülesannetele täita laskeharjutuse läbiviija või kontrollija.
18. Varasemalt olid kõik käsituli relvade relvalaskeharjutuse ohualade algandmed leitavad erinevatest OE-dest. Uuenduse kohaselt lisati käsituli relvade ohualade algandmed ja joonestamise meetodikaga Tehn-i (vt p 72). Suurekaliibriliste relvade (nt suurtükk, õhutõrje jne) laskeharjutuste ohualade andmed jäävad endiselt vastavatesse ohutuseeskirjadesse (vt p 73).
19. STANAG 3833¹² alusel asendati vana ohuala joonise mõõkava 1:20 000 uue mõõtkavaga 1:25 000 (vt p 76). Uue mõõtkavaga kaarte kasutatakse KV keskpölvagoonil, Nursipalus ja Sirgalas. Teiste harjutusväljadega seotud kaardi mõõtkavad viiakse MilGeo andmetel uue nõudega kooskõlla 2022. a lõpuks¹³. Muudatus eeldab riigikaitseliste väljaõppealade infosüsteemis Brontos (edaspidi Brontos) vastavat täpsustust.
20. OE-sse lisati varasemalt sealt puudunud relvaohutusnurga määramise kord (vt p 85-92) ja selle eest vastutavad isikud. Eesmärk on ühtlustada nõuet ja tõsta laskmiste läbiviimisel ohutust.
21. Ohutuseeskirja on keeleliselt toimetatud.
22. Ohutuseeskirja haldab Kaitseväge peastaabi väljaõppeosakond (J7).

II Tankitõrjerehva laskeharjutuse ohutuseeskiri OE 2.2

23. OE-sse lisati sealt varasemalt puudunud sätteid 90 mm tagasilöögita tankitõrjekahuri 1110 ja tankitõrjekomplekside (nt Milan, Javelin, Spike) kohta.
24. Tabelist 1 kustutati suitsuga laskemoon, mida ei kasutata ja lisati punkri vastase laskemoona andmed.
25. Seoses uue tankitõrjerehva Carl Gustaf M4 kasutusele võtuga lisati tabelisse 7,62 mm alakaliibrilise moona andmed ning varasemalt puudunud 84 mm harjutusmoona andmed.
26. Ohutuseeskirja haldab jalaväeinspektor.

III Õhutõrjerehva laskeharjutuse ohutuseeskiri OE 2.3

¹² KVJ 28.10.2016 käskkirja nr 259 „Standardimisdokumentide rakendamine“ p 1.1. „Leppemärgid maaväe harjutusvälja kaartidel – AGeoP-15, A väljaanne, 1. versioon“.

¹³ K. V. 18.03.2021 (Outlook)

27. OE p 4.3-e lisati viide, et ballistilise kontroll-laskemise teevad toetuse väejuhatuse relvastuse töökoja tehnikud ainult vastava relva laskmise läbiviimise õiguse omamisel, mille omistab 1. jalaväebrigaadi õhutõrjepataljoni ülem käskkirjaga. Täpsustamisega ühtlustatakse OE ja laskeväljaõppe eeskirja nõuded.
28. Ohutuseeskirja on keeleliselt toimetatud.
29. Ohutuseeskirja haldab õhutõrjeinspektor.

IV Jalaväelahingumasin CV9035EE relvasüsteemide kasutamise ohutuseeskiri OE 2.5

30. OE-sse lisati laskmise läbiviimise õiguse säte (vt p 8). Selle eelduseks on masinameeskonna kursuse läbimine ja osalemine CV9035EE laskmise läbiviimisel. Laskmist kontrollib vastava laskeväljaõppetasemega tegevväelane. Masinameeskonna kursuse läbimist tõendab 1. jalaväebrigaadi Scoutspataljoni ülema käskkiri. Täpsustamisega ühtlustatakse OE ja laskeväljaõppe eeskirja nõudeid.
31. OE haldaja on jalaväeinspektor.

VI Käsigranaadi ohutuseeskiri OE 2.6

32. OE laieneb nii käsigranaadi käsitlemisele heitealal (nt kaevikus) kui ka taktikalises olukorras (vt p 1).
33. Lähtuvalt Militerm-ist asendati OE-s läbivalt sõna viskamine sõnaga heitmine. Muudatus eeldab tulevikus Tehn-is vastava mõiste ühtlustamist.
34. Kui varasemalt pidi granaadi heitja vähemalt 72 tundi enne lahingugranaadi viskeharjutust olema heitnud harjutusgranaati, siis uue korra kohaselt (vt p 5) peab läbiviija lahingugranaadi heitmise kavandamisel arvestama heitja(te) granaadi käsitlemise oskusega. See tähendab, kui heitja on aja-, tegev- või reservteenistuses heitnud harjutus- või lahingugranaati, võib läbiviija harjutusgranaadi heiteharjutuse vahele jätta.
35. Kui heitja on saanud käsu käsitseda granaati, mille väljaõppe tal puudub, on ta kohustatud sellest käsu andjale ette kandma (vt p 6).
36. Kui heitjal granaadi väljaõppe puudub või läbiviijal on kellegi oskuse suhtes kahtlusi, peab heitja enne heiteharjutust läbima granaadi käsitlemise ja ohutuse väljaõppe (vt p 7).
37. Enne igat granaadi heitmist peab kordama/harjutama läbiviija juhendamisel (vt p 8):
 - 37.1. heitmist;
 - 37.2. kaevikusse kukkunud granaadi eest varjumist;
 - 37.3. kaeviku äärele või lähedale kukkunud granaadi eest varjumist.
38. OE tabelisse 1 lisati varasemalt sealt puudunud granaatide mõjualade andmed. Granaadi mõjuala on tootja poolt garanteeritud ruumiline ala, kus granaadi plahvatusest tingitud lööklaine, killud või purustus on isikukaitsevarustusega isiku(te)le surmav (vt p 22).
39. Granaadi mõjuala saab vähendada kuulikindlate materjalide või -varjete kasutamisega (vt p 22.1). Näiteks taktikalises olukorras peab heitja granaadi mõjuala vähendamiseks asuma kindlasti kuulikindla materjali või -varje taga.
40. OE tabelis 1 täpsustati kõikide granaatide ohualasi viskeharjutustel. Näiteks granaatide OffHGr 85 ja SplHGr 85 ohualade määramisel lähtuti tootja andmetest¹⁴,

¹⁴ Combat Handgrenades Safety Template. Rheinmetall AG 2016.

granaadi DM 61 puhul Norra Kuningriigi kaitseväe ohutuseeskirjast¹⁵, granaatide F-1, RGD-5, m/56 (SHGR 56) ohualade täpsustamisel lähtuti kasutusel olevast õppevarast¹⁶. Teenistuslikust vajadusest lähtuvalt tabel 1 andmeid ajakohastatakse. Täpsustati ka granaatide taktikalis-tehnilisi andmeid välisveebis <https://mil.ee/kaitsevagi/tehnika/relvad/granaadid/>.

Alates 2023. a lisatakse käsigranaadi viskeharjutuse ohualade andmed Tehn-i selleks, et need on aluseks väljaõppeehitiste nõuetele.

41. Kui varasemalt võis granaadiheite ooteala asetseda nii heitekohta taga kui ka kõrval eraldi kaevikus siis uue nõude kohaselt võib ooteala asetseda ainult heitekohta taga. Juhul kui ooteala jääb ohuala piiridesse, siis peab see olema eraldi kaevikus või muus maapealses kindlustatud kohas.
42. Ühtlustati granaadiheite käsklusi heitealal (vt p 31.1.-31.7) ja taktikalises olukorras (vt p 38.1.-38.5).
43. OE-sse lisati varasemalt sealt puudunud granaadi kasutamine (vt p 40-43) siseruumis koos selgitava joonisega.
44. Ohutuseeskirja on keeleliselt toimetatud.
45. Ohutuseeskirja haldab jalaväeinspektor.

VII Lahingu- ja harjutusmoona, matkeseadme ning sihtmärgi käsitlemise ohutuseeskiri OE 2.7

46. OE-s täpsustati paukpadruniga laskmise otsiku kinnituse nõuet (vt p 16). Uue korra kohaselt peab väljaõppes osaleja ise kinnitama paukpadruni otsiku ja seejärel kontrollima selle kinnitust relvaraua suudmele. Kinnitust kontrollitakse rühmahoolduskomplekti kuuluva võtmega. Relva käsitlemisega kaasneda võivate riskide maandamiseks on väljaõppe läbiviija kohustatud pisteliselt kontrollima paukpadruni otsiku kinnitust (vt p 17).
47. Täpsustati paiskemõjualas viibimise nõuet. Näiteks laskur lisaks määratud kaitsevarutusele peab laskmisel paiskemõju alas kuuli võimaliku rikošeteerumise vastu vältima katmata nahapinda (vt p 55). Paiskemõju on kuuli, granaadi, miini, mürsu või sihtmärgi kildude paiskumine löögi mõjul mistahes nurga all laskja poole tagasi.
48. Varasemalt OE-s olnud metallsihtmärkide rikošeteerumisel tekkiva kuuli paiskemõju ja käsitulirelvade ohuala šabloonide andmed lisati Tehn-i selleks, et need sobituvad väljaõppeehitiste nõuetega.
49. Kuna laskeväljaõppe eeskirja (LVE) kohaselt kehtestab mere- ja õhuväe laskeharjutused vastav väeliigi ülem siis OE 2.7 p 61 alusel kinnitab mere- ja õhuväe sihtmärkidega seotud ohutusnõuded samuti vastav väeliigi ülem. Sättega viiakse LVE ja OE omavahel kooskõlla.
50. Ohutuseeskirja on keeleliselt toimetatud.
51. Ohutuseeskirja haldab J7.

IX 40 mm granaadiheitja laskeharjutuse ohutuseeskiri OE 2.8

52. OE-s terminitel treeningmoon, treeninggranaat asendati sõna eesliide treening sõnaga harjutus sest eesti kirjakeelenormi järgi tähendab sõna treening füüsilist treeningut ja ei sobitu antud konteksti (vt p 4). Muudatus eeldab relvastuse käitlemise korras ja Brontos-es mõistete ühtlustamist.

¹⁵ Forsvaret UD 2-1 Forsvarets sikkerhetsbetsbestemmelser for landmilitær virksomhet. Gyldighet 2022, lk 111 p 3.7.4.

¹⁶ [KV lahingukool 2013. Sõduri käsiraamat.](#)

53. OE-s muudeti demineerimiskord paindlikumaks. Kuna igas üksuses ei pruugi demineerijat olla, siis uue korra kohaselt peab demineerimiskord ja vastutav olema sätestatud väljaõppeürituse käsus (vt p 20). Muudatus võimaldab väljaõppe läbiviijal rakendada kas struktuuriüksusesisest või vastaval kokkuleppel naaberüksuse demineerimisvõimekust.
54. Ohutuseeskirja on keeleliselt toimetatud.
55. Ohutuseeskirja haldab jalaväeinspektor.

X Kokkuvõte

56. Ohutuseeskirjade väljatöötamisel osalesid või andsid ekspertarvamuse relvaliigi inspektorid, KV pearelvur, KV peaarst, KV töökeskkonnagrupi juhataja, töökeskkonnaspetsialistid, KV peastaabi üldosakonna juriidilise teenistuse nõunikud, struktuuriüksuste tegevvälased, KVA juhtivterminoloog ja õppevara keeleteoimetaja, Kaitseliit ning RKIK-i harjutusväljade taristuportfelli eksperdid.
57. Selleks et väljaõppe planeerijad ja läbiviijad saaksid OE-de muudatusi väljaõppes arvesse võtta enne uue väljaõppetsükli algust, jõustatakse OE-d 2022. a 29. nädalal.
58. OE-d asuvad avalikus veebis <https://mil.ee/kaitsevagi/uldinfo/oigusaktid-ja-eeskirjad/ohutus-ja-tookeskkond/>

Margus Kirsimäe 717 1713
margus.kirsimae@mil.ee